

УДК 133/138:630*2:361.11

<https://doi.org/10.33082/td.2018.1-2.04>

Елементи управління вартістю проекту

О.В. Оліфер

викладач Екологічного коледжу

Львівський національний аграрний університет

Анотація. В статті визначено і проаналізовано чинники вартості в інноваційних проектах з оптимізації виробничої структури у підприємствах лісового господарства. На основі цього отримана модель ПУВ повинна враховувати вплив вартості та чинників зовнішнього та внутрішнього середовища, в якому планується та здійснюється кожен проект. Крім названих чинники на вартість проекту впливають інші чинники, які важко підлягають формальній ідентифікації, але можуть впливати як позитивно, так і негативно.

Ключові слова: вартість, управління, проект, структура вартості, оптимізація, виробнича структура, лісогосподарське підприємство.

УДК 133/138:630*2:361.11

Элементы управления стоимостью проекта

А.В. Олифер

преподаватель

Экологический колледж Львовского национального аграрного университета

Аннотация. В статье определены и проанализированы факторы стоимости в инновационных проектах по оптимизации производственной структуры на предприятиях лесного хозяйства. На основе этого полученная модель ПУВ должна учитывать влияние стоимости и факторов внешней и внутренней среды, в которой планируется и осуществляется каждый проект. Кроме названных факторов на стоимость проекта влияют другие факторы, которые трудно подлежат формальной идентификации, но могут влиять как положительно, так и отрицательно.

Ключевые слова: стоимость, управление, проект, структура стоимости, оптимизация, производственная структура, лесохозяйственное предприятие.

UDC 133/138:630*2:361.11

Elements of project cost management

O.V. Olifer

Teacher of Ecological College

Lviv National Agrarian University

© Оліфер О.В., 2018

Abstract. *The article identified and analyzed the cost factors in innovation projects on the optimization of the production structure in the forestry enterprises.*

On this basis the model POV needs to consider the impact of cost and factors of the external and internal environment in which it is planned and implemented each project. In addition to these factors, the cost of the project is affected by other factors that are difficult subject to formal identification, but can affect both positively and negatively. However, to achieve project goals, it is possible only with the application of such well-known management approaches, as the classic approach, it combines such basic management functions as: planning, organization, implementation, control and guidance.

Keywords: *cost, management, project, cost structure, optimization, production structure, forest enterprise.*

Вступ. Управління вартістю – доволі складне завдання. Підприємствам, які впроваджують інноваційні проекти та ставлять за мету освоєння такого типу управління, будуть потрібні нові підходи та методи. Це, насамперед, стосується розуміння ролі управління вартістю у проекті з боку проектною командою, усвідомлення працівниками ефекту від використання методів і моделей управління вартістю, ідентифікація свого місця в цьому процесі.

Світовий досвід переходу до управління вартістю у проектах свідчить, що цей процес не має лінійного характеру. Проведені нами дослідження результатів запровадження цього типу аналітики та управління у проектах дозволяють досить чітко визначити межу між успішними і неуспішними діями управлінських команд.

Аналіз основних досягнень і літератури. Теоретичні засади управління вартістю у проектах присутні у загальній методології управління проектами і програмами. Наприклад, неможливо уявити собі процес управління вартістю без управління часом або без управління закупівлями чи без управління ризиками. Крім існуючих зв'язків між переліченими чинниками проекту слід розглядати також вплив зовнішнього середовища проекту на його окремі складові та наслідки від цього впливу на вартість виконання проекту.

Стараннями багатьох зарубіжних і українських учених, серед яких Х. Танака [1], С. Бушуєв [2], В. Рач [3], Ю. Тесля [4] та ін., отримали подальший розвиток теоретичні основи управління проектами і програмами. Такі відомі дослідники проектного менеджменту як І. Кононенко [5], О. Сидорчук [6], А. Рибак [7], К. Кошкін [8], В. Гогунський [9], Є. Дружинін [10], Ю. Рак [11], І. Флис [12] та інші в своїх наукових дослідженнях приділяють значну увагу прикладному застосуванню методології та проектного інструментарію в різних галузях виробничої діяльності.

Питанню управління вартістю у проектах присвячена значна кількість наукових робіт [13-15]. Якщо розглядати управління проектами як

систему, то управління вартістю в проєкті потрібно вважати її підсистемою.

Мета дослідження, постановка задачі. Метою цієї статті є аналіз чинників вартості проєкту та елементів управління нею в інноваційних проєктах з оптимізації виробничих структур підприємств лісового господарства, яка б давала змогу управляти цією вартістю і визначати оптимальний її варіант, залежно від вхідних параметрів і дії чинників проєктного середовища.

В даний час промисловість, сільське й лісове господарство України нагально потребує модернізації. Вкрай необхідні інноваційні проєкти і програми, що направлені на вдосконалення виробництва у цих галузях.

Прискорення економічного та техніко-технологічного розвитку підприємств лісового господарства в Україні зможе відбуватися завдяки досконалому управлінню проєктами з його реструктуризації та оновлення. Однією із важливих проблем у цій галузі є недосконалість виробничих структур підприємств лісового господарства. Впровадження інноваційних проєктів з оптимізації виробничих структур (ПОВС) у підприємствах лісового господарства (ПЛГ) потребує чітко обґрунтованого бюджету і його неухильного дотримання.

Одним із методів досягнення цього є розробка і застосування чинників вартості проєкту та елементи управління нею у таких ПОВС у ПЛГ, що є актуальною науковою задачею.

Матеріали досліджень. Управління вартістю у проєкті є діяльністю, яка спрямована на визначення і досягнення необхідного фінансового результату. Залежно від специфіки проєкту фінансовий результат може полягати:

- у дотриманні встановленого рівня витрат, який відображено в бюджеті проєкту;
- у досягненні необхідного співвідношення між доходами і витратами, які були визначені у бюджеті (або фінансовому плані проєкту) раніше.

Останній результат характерний для комерційних проєктів.

Зважаючи на те, що проєкт складає не тільки видаткову, але і дохідну частину, під управлінням вартістю потрібно розуміти такі заходи, які спрямовані на досягнення необхідних результатів як за видатками, так і за доходами. Управління доходами пов'язано в першу чергу з результатами проєкту та можливими ризиками, а управління витратами – з ресурсами і роботами за проєктом при врахуванні відповідних ризиків.

Оцінка вартості проєкту з оптимізації виробничих структур підприємств лісового господарства включає розробку приблизної оцінки вартості ресурсів, які необхідні для виконання робіт кожного проєкту. Якщо проєкт виконується за контрактом, необхідно приділити увагу відмінностям між оцінкою вартості проєкту та ціною політикою підприємства. Оцінка вартості включає досягнення ймовірних кількісних результатів – скільки коштуватиме для підприємства, що впроваджує проєкт,

отримання конкретного продукту чи послуги. Цінова політика підприємства – це комерційне рішення про те, скільки коштів може витратити підприємство на даний проект, щоб отримати необхідний продукт чи послугу.

Оцінка вартості включає також і розгляд різних вартісних альтернатив. Наприклад, у більшості прикладних сфер додаткова робота протягом фази розробки проекту широко використовується для скорочення витрат під час фази його впровадження. Оцінюючи вартість у проекті, слід проаналізувати, чи допоможуть додаткові витрати на проектні роботи отримати економію очікуваних витрат під час його впровадження.

Управління вартістю будь-якого проекту, незалежно від його складності, є процесом взаємодії багатьох елементів, які характеризуються великою кількістю параметрів. Процеси управління вартістю, є підсистемою, яка входить до системи управління проектом. Така підсистема знаходиться під впливом чинників зовнішнього та внутрішнього середовища проекту, має певні властивості, закономірності поведінки та зв'язки з іншими підсистемами. Реалізація таких зв'язків є проявом впливу взаємодії підсистем.

Модель ПУВ повинна враховувати вплив на вартість у ПОВС чинників зовнішнього та внутрішнього середовища, в якому планується та здійснюється кожен проект.

Зовнішнє середовище проекту включає наступні чинники:

- фізичні (місце розташування, ґрунтово-кліматичні та рельєфні умови);
- технічні (можливості забезпечення сучасними машинами і механізмами для лісового господарства);
- технологічні (можливості та тип змін в технології ведення лісового господарства);
- економічні (внутрішні та зовнішні);
- правові (податкове, інвестиційне та загально-правове законодавство держави);
- культурні, соціальні, політичні, в тому числі підтримка з боку місцевих громад.

Внутрішнє середовище, в основному, визначається взаємодією між наступними учасниками та зацікавленими сторонами проекту:

- користувач – власник ПЛГ, яким може бути держава в особі профільного міністерства, рада директорів, акціонери, приватна особа;
- інвестор – уряд держави, місцеві громади (обласного чи районного рівня), банки, інвестиційні компанії, фізичні особи, чії потреби та бажання необхідно з'ясувати та враховувати;
- провідна організація, якою може бути профільне міністерство або корпорація, що відповідають за успішне впровадження ПОВС у ПЛГ;
- команда з управління кожним проектом, включаючи найманих працівників та консультантів;

- постачальники, гуртові і роздрібні фірми, головний підрядник та субпідрядники, що забезпечують проект ресурсами, матеріалами та послугами.

Крім названих чинники, на вартість проекту впливають інші ірраціональні чинники, які важко підлягають формальній ідентифікації, але можуть впливати як позитивно так і негативно, наприклад:

- політична ситуація (стабільність влади, загальна рівність перед законом, обмеження в ресурсах, ідеологічні збурення);
- чинники соціальної системи (рівень доходів громадян та якість життя);
- індивідуальні реакції (на матеріальне становище, владу, якість життя).

Результати досліджень. До вхідних параметрів підсистеми управління вартістю у проектах з оптимізації виробничих структур підприємств лісового господарства віднесемо: описання змісту проекту, описання потрібних ресурсів, загальний бюджет проекту, план робіт, терміни виконання робіт, ієрархічну структуру робіт, ресурсні норми на кожен з робіт, оцінку тривалості робіт.

Під час фази розробки проекту в якості основи необхідно використовувати дерево цілей, яке визначає всі інші ієрархічні складові проекту, такі, як структура робіт, структура вартості, структура результатів, структура ресурсів, організаційна структура, тип документації, застосовуваних у кожному ПОВС.

У фазі реалізації ПОВС у ПЛГ відбувається виконання запланованих робіт з використанням описаних ресурсів і досягнення зазначених в дереві цілей результатів проекту. У ході контролю реалізації ПОВС здійснюється порівняння досягнутих результатів і поставлених цілей. При виявленні відхилень застосовуються попереджуючі заходи та здійснюються необхідні коригуючі дії. При цьому попереджувальні заходи є ефективнішими, оскільки дозволяють усунути або мінімізувати невідповідності у вартості ПОВС до запланованих показників у майбутньому.

Враховуючи кумулятивний вплив означених вище чинників зовнішнього і внутрішнього середовища проекту, функцію підсистеми управління вартістю ПОВС можна записати у наступному виді, шляхом об'єднання усіх елементів, що характеризують її роботу у певні групи:

У процесі впровадження проектів з оптимізації виробничих структур підприємств лісового господарства дуже важко оцінити зовнішні умови або очікування зацікавлених осіб проекту настільки точно, що можна обійтися без коригуючих дій.

Досягнення цілей проекту можливе при застосуванні таких загальновідомих підходів до управління класичний підхід, який об'єднує такі основні функції управління, як: планування, організацію, впровадження, контроль та керівництво.

Існує також багато інших елементів та характеристик, які відіграють важливу роль при управлінні проектами, а саме: початкові умови,

обмеження та вимоги до проекту, види забезпечення проекту, методи та техніка управління проектами тощо.

Висновок. Проаналізувавши чинники вартості проекту та елементи управління нею дозволяє успішно управляти вартістю в інноваційних проектах з оптимізації виробничих структур підприємств лісового господарства, залежно від впливу чинників зовнішнього та внутрішнього проектного середовища.

Перспективою подальших досліджень вважаємо конкретизацію чинників, які впливають на ефективне управління вартістю проектів, з врахуванням основних характеристик підсистеми управління вартістю у ПОВС для підприємств лісового господарства.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. *Танака Х. Руководство к Своду знаний по управлению проектами (Руководство PMBOK®). – 3-е изд. – Project Management Institute Inc., 2004. – 388 с.*
2. *Бушуев С.Д. Креативные технологи управления проектами и программами / С.Д. Бушуев: Монография. – К.: Саммит-Книга, 2010. – 768 с.*
3. *Рач В.А. та ін. Управління проектами: практичні аспекти реалізації стратегій регіонального розвитку / Навч. посібник / В.А. Рач, О.В. Россошанська, О.М. Медведєва; за ред. В.А. Рача. – К.: К. І. С., 2010. – 276 с.*
4. *Тесля Ю.Н. Как сделать, чтобы методология управления проектами работала на практике / Ю.Н. Тесля // Управління проектами: стан та перспективи. – 2013. – № 9. – С. 336-338.*
5. *Кононенко І.В. Програмне забезпечення з оптимізації портфеля проектів підприємства для планового періоду / І.В. Кононенко, К.С. Букрєєва // Открытые информационные и компьютерные интегрированные технологии: Сб. научн. трудов. – Х.: Нац. Аэрокосм. ун-т «ХАИ», 2010. – Вып. 48. – 267 с.*
6. *Sydorchuk O., Sydorchuk L., Tatomyr A. Grounding of the main tasks the project management of power supply for rural power consumers / MOTROL-2008 // Motorization and power industry in agriculture. – Volume 10. – Lublin, 2008. –P. 122-125.*
7. *Рибак А.И. Проектно-ориентированное управление на предприятии / А.И. Рибак, В.В. Каплиенко / Зб. наук. праць НУК. – Миколаїв: НУК, 2006. – № 5/1 (410). – С. 31-36.*
8. *Кошкін К.В. Інформаційні системи підприємства. Ч. 1: Системи управління проектами: Навч. посібник / К.В. Кошкін, Л.Л. Кошкіна, О.Б. Шнейдер. – Миколаїв: УДМТУ, 2000. – 61 с.*

9. Гогунский В.Д. *Управление проектами и развитие* / В.Д. Гогунский: Сб. научн. трудов. – М.: Изд-во ВНУ им. Даля, 2010. – № 1 (33). – С. 42-46.
10. Дружинин Е.А. *Методологические основы риск-ориентированного подхода к управлению ресурсами проектов и программ развития техники: Дис... д-ра техн. наук: 05.13.22 / Национальный аэрокосмический ун-т им. Н.Е. Жуковского «Харьковский авиационный ин-т».* – Х., 2006. – 404 с.
11. Рак Ю.П. *Управління проектами пожежогасіння віддалених зон території оптимізацією топологічних схем* / Ю.П. Рак, О.Д. Синельников, Т.Є. Рак // *Комп'ютерні системи та мережі.* – Л.: Вид-во Нац. ун-ту «Львів. Політехніка», 2008. – С. 97-101.
12. *Flys I. Scientific and practical asrects of project management for production and reprocessing complexes / ТЕКА / Polish academy of sciences // Commission Motorization and power industry in agriculture.* – Vol. XI. – Lublin, 2011. – P. 83-91.
13. Бурков В.Н. *Как управлять проектами* / В.Н. Бурков, Д.А. Новиков. – М.: СИНЕРГГЕО, 1997. – 188 с.
14. Воропаев В.И. *Управление проектами в России. Основы, понятия, история, достижения, перспективы* / В.И. Воропаев // *РАУП СОВНЕТ.* – М.: Аланс, 1995. – 225 с.
15. Кочетков А.И. и др. *Управление проектами. Зарубежный опыт* / А.И. Кочетков, С.Н. Никешин, Ю.П. Рудаков и др. – С.: ДваТри, 1993. – 446 с.

Стаття надійшла до редакції 22.02.2018 р.